

Pünkösdi rózsák, 1935 körül

Olaj, vászon, 80x100 cm
Jelezve balra lent: Vaszary J.

Kezdő ár: 24 000 000 Ft / 77 419 EUR
Becsérték: 36 000 000 – 50 000 000 Ft
Estimated value: 116 129 – 161 290 EUR

1. Vaszary János műtermében, 1920-as évek

FELTEHETŐEN KIÁLLÍTVA:

► Vaszary János Emlékiállítás. Gróf Almásy-Teleki Éva Művészeti Intézete (volt Ernst Múzeum), Budapest, 1940. március 3-17. katalógus: 152.

KIÁLLÍTVA:

► Vaszary magángyűjteményekben. Virág Judit Galéria, Budapest, 2015. március 28. – április 25.

Somogy megye számos remek művészt adott a magyar kultúrának. Közülük is kiemelkedik Rippl-Rónai József, Vaszary János és Kunffy Lajos. Kunffy mindkettőjükkel szoros baráti kapcsolatban állt, de érdekes módon nem itthon, hanem párizsi tanulmányaik idején ismerkedtek össze. *Visszaemlékezéseim* című kötetében külön fejezetet szentelt és számos érdekes történetet közölt művésztársairól. Vaszaryról többek között így emlékezett: „Én Jánossal Párizsban kerültem intímebb viszonyba 1894-ben, ahol több hónapig együtt laktunk a Hotel Jacob-ban. [...] A jó baráti viszony – hazatérve is – megmaradt közöttünk. [...] Később, amikor Párizsból feleséggel végleg hazatelepedtünk, Vaszary János sokszor megfordult házuknál. Feleségem is nagyra becsülte kultúráját, mélyenjáró gondolkodását, igen szerette piktúráját is és azt, hogy nem volt olyan bohém, mint a legtöbb kolléga. Időközönként műtermében is megjelent, hogy készülő munkáimról véleményt adjon. Látogatásait viszonzván egy alkalommal kifogásoltam: miért fest oly vastagon, mert szerintem – mondtam – ez felesleges. Hiszen egy kép plaszticitását a valeurök döntik el. Erre azt válaszolta, hogy a temperamentuma készíti erre. Vaszary János az első világháború után is gyakran ment Párizsba, hogy az újabb festészeti irányokról tájékozódjon. Egy ilyen utazása után, amikor legújabb munkáit

mutatta, meglepődtem, hogy milyen vékonyan fest. Sok helyütt a kép tiszta érintetlen vásznot mutatott. Ekkor ő magyarázta nekem, hogy felesleges vastagon festeni, mikor oly kevés festéssel elmondhatja az ember amit akar.” Kevés festői anyaggal ilyen tartalmasat alkotni – ez is eszébe juthat annak, aki először találkozik Vaszary itt bemutatott pünkösdi rózsáival. A képfelület nagy részén a vászon törtfehér alapozása fedetlenül érvényesül és teszi habkönnyűvé a terjedelmes méretű csendéletet. E törtfehér alapon azután Vaszary a kobaltzöldek, az azúr- és kobaltkékek, valamint az égetett szíenák és skarlátvörösek összehangolt árnyalatainak gyönyörűsége tűzijátékával kápráztatja el nézőjét. Még azt a merészséget is megengedte magának, hogy cinkfehér virágszirmokat szórjon a vászon amúgy is dominánsan fehéres felületére, így a fehér a fehérben meglepő együttesével szórakoztatva a képi finomságokra kiéhezett szemet. Vaszary 1925 körül tért át képeinek fehér alapozására és ettől kezdve festményei egyre világosabbá, áttetszőbbé és légiesebbé váltak. Egy évtized folyamatos fejlődése kellett ahhoz, hogy elérje azt a nagyvonalú, magabiztos és mind egyszerűbb festői eszközökkel történő alkotói módszert, melynek évezredes hagyományai a kínai tusfestészetben és a japán fametszet-művészetben találhatók meg.

2. Paul Gauguin: Pünkösdi rózsacsokor, 1876 magántulajdon

3. Camille Pissarro: Rózsaszín pünkösdi rózsák, 1873 Ashmolean Museum, Oxford

4. Pjotr Koncshalovszkij: Pünkösdi rózsák az asztalon, 1933 magántulajdon

5. Raoul Dufy: Rózsaszín virágcsokor, 1940

„Az én álmom egy olyan művészet, melyet egyensúly, tisztaság, nyugalom tölt be, melynek tárgya nem nyugtalanít, és sok figyelmet nem igényel, amely minden szellemileg elfoglalt egyénnek, épp úgy a kereskedőnek, mint a művésznak enyhülésül szolgál. Szóval: szellemileg megnyugtató, hasonlóan egy jó karosszékhez, mely a fizikai kimerülés számára nyújt üdülést.” E sokat idézett sorokat a modern európai festészet egyik legnagyobb alakja, Henri Matisse írta 1908-ban. Az ars poeticaként megfogalmazott program szerint a művészetnek elsődleges célja a gyönyörködtetés, a művész legfőbb feladata pedig, hogy az emberek vizuális gyönyörök iránti vágyát a legmesszemenőbb módon kielégítse. Vaszary 1930-as évekbeli művészete ennek a Matisse-i örömfestészet-programnak a jegyében született és teljesedett ki. Ezt a célt szolgálta kiálólóan az olajfestékeknek a lehetőségek határáig

hígított, akvarellszerű és áttetsző alkalmazása, a háttér fehér alapozásának a kompozíció szerves részévé avatása, valamint a robbanékony, impulzív, energikus festésmód. E három összetevő Vaszary zsenijén átszűrve, a huszadik század első fele modern magyar festészetének kimagaslóan gyönyörű fejezetét eredményezte. Kunffy idézett emlékeiben Vaszary 1920 körül a temperamentumát hozta fel a vastagon festés elsőrendű okaként. Ezt a heves vérmérsékletet sikerült az 1930-as évek közepére sikeresen megzabolázni és művészi elveinek megfelelőbb mederbe terelnie. A közönség színe elé kerülő Pünkösdi rózsák, Vaszary művészi erejének teljében alkotott egyik legszebb darabja, igazi remekmű. Vaszary utolsó jelentős kiállítására 1937 februárjában, két évvel a halála előtt került sor. Az Ernst Múzeumban rendezett gyűjteményes tárlat kritikái egészen egybehangzóan és kritikátla-

nul dicsérték az új kollekció művészi kvalitásait. Az Est tárcaírója így méltatta a művészeti és társasági szempontból egyaránt jelentős eseményt: „Honnan az a lelki felgyűlés és derű, honnan az a szinte ünnepi öröm, ami megszállja az embert, mikor most belépve az Ernst múzeumba, meglátja Vaszary János képeit?! Nyilván onnan, hogy ez egy tündérvilág. A zseni kontaktusa ez, abban az úgyszólván varázslatos értelemben, hogy kiragadja az embert mai élete siralmasságából s felemeli egy jobb sorsra és egy szebb világa boldog álmaihoz. Felemeli az elérhetlenséghez. Vaszary, mint a fény és szín prófétája kitár egy kaput egy másik horizontra s egy másik atmoszférára. Megmutatja, ami az ember végzetében mégis isteni rendeltetés. Felszabadítja az embert, – nem is igaz, megfürdeti az embert, egy egész embert testestől-lelkestől, egyetlenegy virágvázában!”

Rum Attila

6. Édouard Manet: Fehér pünkösdi rózsák, 1864 Musée d'Orsay, Párizs

7. Henri Fantin-Latour: Pünkösdi rózsacsokor, 1878. magántulajdon

